

ילד בהזמנה

משרד הבריאות פרסם לאחרונה הוראות המתירות בחירת מין היילוד שלא מסיבות רפואיות. על פי כללים אלו, ההיתר יינתן רק לזוגות נשואים שלהם ארבעה ילדים משותפים מאותו המין, ואשר הולדת ילד נוסף, מאותו המין, יהווה לגביהם נטל נפשי בלתי נסבל עד כדי "פגיעה מהותית ומשמ" עותית בבריאותם הנפשית".

בדיון שהתקיים בלשכה לאתיקה נדונו ערכי היסוד של חירות הפרט וזכותו הטב" עית לקבוע כיצד יתנהלו חיי מול טובת החברה כולה וערכי היסוד שעליהם היא נשענת. באיזון הדק הזה הכריעו חברי הלש" כה, בדומה לעמדות האתיות של הארגונים הרפואיים הגדולים בעולם המערבי, כי בחירת מין היילוד מותרת, אתית, מסיבות רפואיות בלבד. יחד עם זאת, מצאו חברי הלשכה לנכון לתחום החלטה זו, באופן יוצא דופן, בפרק זמן קצוב של חמש שנים. בתום מועד זה, תובא עמדה זו לדיון חוזר.

עתה אנו נדרשים לסוגיה "קלה" ממנה, לכאורה; לא התערבות במעשה הבריאה מראשיתו, אלא "רק" קביעה מראש, על פי הזמנה, את מין היילוד, שהרי הטכנולוגיה של "אבחון גנטי טרם השרשה" כבר קיימת בהישגיד במספר מרכזים רפואיים בארץ. אך האם הרשות לכך נתונה? האם נתיר למומחים לדבר לפעול בחופשיות על פי יכולתם המקצועית, כשאנו חוצים בכך ערכי יסוד של החברה האנושית? ראוי להבהיר כבר עתה, כי הטכנולוגיה לקביעת מין היילוד מיושמת זה שנים אחדות, בהסכמה חברתית רחבה, על מנת למנוע מחלות גנטיות ונמצאות בתאחיזה לכרומוזום המין. כל סטייה ממדיניות מצמצמת זו עלולה להביא אותנו למחוזות רחוקים כמו אלו של סין והודו, למשל, שם ממיתים עוברים בחודשי ההריון הראשונים, לאחר שנודע מינם; זאת, מסיבות כלכליות או חברתיות, תוך הפרה גסה של האיזון הדמוגרפי באותן מדינות.

הטכנולוגיה הרפואית מתקדמת במהירות כה רבה, עד כי נוצר שוב ושוב פער בין היכולות המדהימות שהיא מעמידה לרשותנו לבין עמדות הציבור הנוגעות להרשאה ולהסכמה חברתית רחבה על השימוש בהן. די להיזכר בסערה העצומה ובוויכוח הנוקב שהתעוררו בארץ ובעולם סביב הולדתה בשיבוט של הכבשה דולי. לפתע השתרר פחד קמאי מפני עולם עתיד-ני, אורוליאני, שבו הומונואידים משוכפלים ממלאים את הרחובות. המין האנושי נגע בכיסאו של בורא העולם, מחד גיסא, והתמ" לא פחד ויראה, מאידך גיסא. אין זה מפתיע לכן, כי חברות רבות, בהן ישראל, הקדימו לגונן על עצמן בחקיקה מהירה שנועדה לבלום את חזון האימים הזה, גם אם היה מופרך מיסודו.

* פרופ' רכס הוא יו"ר הלשכה לאתיקה של הר"י

הלשכה לאתיקה

קביעת מין היילוד תוך שימוש בהפריה חוץ גופית

נייר עמדה

- הקידום המהיר ביכולתן של הטכנולוגיות הרפואיות מחייב, דרך קבע, בחינה מחודשת של ערכי היסוד בחברה.
- אבחון גנטי, טרום-השרשה, מאפשר כיום לקבוע מראש את מין העובר ולאבחן בו נוכחות מחלות גנטיות.
- הפריה חוץ גופית הנעשית לצורך אבחון גנטי חושפת את האישה לטיפולים רפואיים שיש בהם סבל וסיכון בריאותי, ויש להשתמש בה, משום כך, לתכלית ראויה בלבד.
- בחירת מין היילוד היא תכלית ראויה, כאשר היא נעשית על מנת למנוע מחלות גנטיות קשות.
- בחירת מין העובר בהפריה חוץ גופית, הנעשית מסיבה חברתית, כלכלית או דתית היא בלתי ראויה ולפיכך פסולה מבחינה אתית.
- החלטה זו מוגבלת לתקופה של חמש שנים. בתום מועד זה, יהיה צורך לבחון מחדש את היכולות המדעיות לקביעת מין היילוד, את ההשפעות ארוכות הטווח של טכנולוגיה זו על הנולד ואת עמדות החברה והמחוקק בעניין זה.